

Týždeň od 15. do 21. februára

KRISTOVA ZVRCHOVANOSŤ

(Kol 1,13–19)

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

1Moj 1,26.27; Kol 1,13–19; Ján 1,1–3; Ef 1,22; 1Kor 12,12–27; 1Kor 4,9; Rim 6,3.4

ÚVODNÝ TEXT

¹⁵On [Kristus] je obraz neviditeľného Boha, prvorodený všetkého tvorstva. ¹⁶Ved' v ňom bolo stvorené všetko na nebi i na zemi, viditeľné i neviditeľné, tróny i panstvá, kniežatstvá a mocnosti, všetko je stvorené skrze neho a pre neho. ¹⁷A on je pred všetkým a všetko pretrváva v ňom. (Kol 1,15–17)

Tento týždeň budeme pokračovať v uvažovaní o témach Listu Kolosanom (pozri 1. a 2. lekcii). V 2. lekcii (časť na štvrtok) sme videli, ako sa Pavol modlí za veriacich v Kolosách a prosí ich, aby žili spôsobom, ktorý sa páči Bohu (Kol 1,9–12). Vo veršoch 12 a 13 stavia do protikladu dve ríše: kráľovstvo svetla a kráľovstvo tmy. My máme „účasť na údele svätých v svetle“ (Kol 1,12), pretože Kristus nás „vytrhol z moci tmy“ (Kol 1,13). Boh Otec urobil všetko preto, aby sme mali účasť na večnom dedičstve ríše svetla. Nielenže nás „vytrhol z moci tmy“, On nás aj „preniesol... do kráľovstva svojho milovaného Syna, v ktorom máme vykúpenie a odpustenie hriechov“ (Kol 1,13.14).

Inými slovami, v osobe Ježiša, ktorý je zároveň Bohom, našim Stvoriteľom, máme vykúpenie. On za nás vykonal naše vykúpenie a vierou v Neho sme boli prenesení z ríše temnoty do kráľovstva Jeho milovaného Syna.

Tento týždeň sa pozrieme na jedno z najkomplexnejších a najvznešenejších vyhlásení o Ježišovi v Novej zmluve. Čo znamená, že Ježiš je „obraz neviditeľného Boha“ a zároveň je „prvorodený všetkého tvorstva“ (Kol 1,15)?

OSNOVA LEKCIE

Od tejto lekcie sa naša pozornosť zameria špecificky na Pavlov List Kolosanom. Tento týždeň sa budeme venovať jednému z najvznešenejších textov o Ježišovi Kristovi v Novej zmluve, ktorý nachádzame v Kol 1,13–19. Preskúmame, čo znamená, že Ježiš je obrazom neviditeľného Boha, Stvoriteľom a hlavou cirkvi.

- Kol 1,15: Kristus ako dokonalý obraz neviditeľného Boha (nedeľa)
- Kol 1,15–17: Kristus ako „prvorodený všetkého tvorstva“ a pôvodca všetkého (pondelok)
- Kol 1,18: Kristus ako hlava cirkvi, ktorá je Jeho telom (utorok)
- Kol 1,18: Kristus ako „počiatok“ a „prvorodený z mŕtvych“ (streda)
- Kol 1,19.20: Zmierenie všetkého vďaka Kristovej obeti (štvrtok)

OBRAZ NEVIDITEĽNÉHO BOHA

On je obraz neviditeľného Boha, prvorodený všetkého tvorstva. (Kol 1,15)

¹Na počiatku bolo Slovo, to Slovo bolo u Boha a to Slovo bolo Boh. ²Ono bolo na počiatku u Boha. ... ¹⁴To Slovo sa stalo telom a prebývalo medzi nami a my sme videli jeho slávu, slávu, akú má od Otca jednorodený Syn, plný milosti a pravdy. ... ¹⁸Boha nikto nikdy nevidel. Jednorodený Boží, ktorý je v lone Otca, nám ho zjavil. (Ján 1,1.2.14.18)

Kto videl mňa, videl aj Otca. (Ján 14,9)

Keď sa pozrieme do zrkadla alebo na fotografiu, vidíme svoj vlastný obraz. Je to však obraz plochý, dvojrozmerný. V niektorých ohľadoch socha poskytuje jasnejšiu predstavu, no stále zaostáva za živou, dýchajúcou realitou. Biblický koncept obrazu, hoci sa niekedy odvoláva na tieto menej výstižné zobrazenia, naznačuje niečo oveľa hlbšie.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pokús sa zhrnúť rôzne významy slova „obraz“ v týchto veršoch. Ako sa môžu líšiť od opisu Ježiša ako obrazu Boha? 1Moj 1,26.27; 1Moj 5,3; 1Kor 15,49; 2Kor 3,18; Heb 10,1

Ľudské bytosti boli stvorené tak, aby sa čo najviac podobali Bohu – fyzicky, duchovne, vzťahovo a funkčne. Napriek tomu zrkadlia Boží obraz iba v niektorých aspektoch. Hriech totiž poškodil Boží obraz v nás. Ježiš nám však umožňuje „vidieť“ neviditeľného Boha. Ježiš povedal: „Kto videl mňa, videl aj Otca.“ (Ján 14,9) On je nielen „odblesk jeho [Božej] slávy“, ale aj „obrazom jeho podstaty“ (Heb 1,3; doslova „vyjadrením podstaty“). On je Božia myšlienka, ktorá sa stala počuteľnou, a Boží charakter, ktorý sa stal viditeľným.

Prečítaj si Mat 11,27 a Ján 1,1.2.14.18. Prečo má Ježiš jedinečnú schopnosť zjaviť Otca?

Všimnime si aj iné spôsoby, akými Ježiš opísal svoj vzťah k Bohu Otcovi: „Môj Otec pracuje doteraz, aj ja pracujem.“ (Ján 5,17) „Ja a Otec sme jedno.“ (Ján 10,30) „Nik neprichádza k Otcovi, ak len nie skrze mňa.“ (Ján 14,9) Dôležitá je aj skutočnosť, že Ježiš o sebe hovoril v absolútnom zmysle slova pomocou Božieho mena: „JA SOM“ (pozri 2Moj 3,14): „Ja som chlieb života.“ (Ján 6,35) „Ja som svetlo sveta.“ (Ján 8,12) „Ja som dobrý pastier.“ (Ján 10,11.14) „Ja som vzkriesenie a život.“ (Ján 11,25) „Ja som v Otcovi a Otec je vo mne.“ (Ján 14,11) „Skôr ako bol Abrahám, Ja som!“ (Ján 8,58)

- **Ak by Ježiš bol niekým iným ako samotným Bohom, čo by to znamenalo, okrem toho, že Otec poslal nejakú stvorenú bytosť, aby za nás zomrela? Prečo sa to tak radikálne a zásadne líši od samotného Boha v osobe Krista, ktorý za nás zomrel?**

APLIKÁCIA

„PRVORODENÝ VŠETKÉHO TVORSTVA“

¹⁵On je obraz neviditeľného Boha, prvorodený všetkého tvorstva. ¹⁶Ved' v ňom bolo stvorené všetko na nebi i na zemi, viditeľné i neviditeľné, tróny i panstvá, kniežatstvá a mocnosti, všetko je stvorené skrze neho a pre neho. ¹⁷A on je pred všetkým a všetko pretrváva v ňom. (Kol 1,15–17)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V Novej zmluve sa pojmy „prvorodený“ a „jednorodený“ takmer vždy vzťahujú na Ježiša (pozri Luk 2,7; Rim 8,29; Heb 1,6; Zj 1,5). V Liste Kolosanom sa o Ježišovi dvakrát hovorí ako o prvorodenom („prvorodený všetkého tvorstva“ Kol 1,15 a „prvorodený z mŕtvych“ Kol 1,18). Ani keď sa tento termín vzťahuje na ľudí, nemusí to nevyhnutne znamenať toho, kto sa narodil chronologicky ako prvý. Biblický koncept „prvorodeného“ zdôrazňuje osobitný vzťah, ktorý má syn k svojmu otcovi bez ohľadu na poradie narodenia. Existujú totiž prípady, keď práve mladší synovia zohrávajú dôležitejšiu úlohu – spomeňme aspoň Izáka, Jáкова a Jozefa.

Dávid, hoci najmladší z ôsmich synov, je pomazaný za kráľa (1Sam 16,10–13) a prostredníctvom žalmistu Boh povedal: „Ustanovím ho za prvorodeného, za najvyššieho medzi kráľmi zeme.“ (Ž 89,28) Mojžišovi zasa hovorí: „Izrael je môj prvorodený syn.“ (2Moj 4,22) V tomto zmysle teda výraz „prvorodený“ znamená predovšetkým dôležitosť, jedinečnosť a nadradenosť.

Čo má Pavol na mysli, keď v Kol 1,15–17 nazýva Ježiša „prvorodený všetkého tvorstva“?

Pavol zjavne nechce naznačiť, že Ježiš bol prvým stvorením. V skutočnosti túto možnosť kategoricky vylučuje, keď zdôrazňuje, že Ježiš stvoril všetko. „Všetko“ bolo stvorené „v ňom“, „skrze neho“ a „pre neho“ (Kol 1,16). Ježiš je tu jednoznačne označený ako činiteľ, prostredníctvom ktorého Boh uskutočnil proces stvorenia (pozri aj Ef 3,9; Ján 1,1–3; Zj 4,11).

Pavlovo vyhlásenie je veľmi komplexné. „Všetko“ znamená naozaj *všetko* – priestorovo (nebo a zem), ontologicky (viditeľné a neviditeľné) a funkčne (tróny, panstvá, kniežatstvá a mocnosti). Posledné štyri výrazy sa zvyčajne vzťahujú na anjelské bytosti (pozri Ef 3,10; 6,12). Akoby sa chcel uistiť, že nebude pochopený nesprávne, Pavol tiež ukazuje, že Ježiš existoval „pred všetkým“ (Kol 1,17). Grécky výraz môže znamenať prednosť v *hodnosti* aj v *čase*, ale vo všetkých ostatných prípadoch v Pavlových spisoch sa vzťahuje práve na *čas* (pozri napríklad 1Kor 2,7; Gal 1,17 a Ef 1,4).

Ďalší argument, ktorým Pavol zdôrazňuje Ježišovo popredné postavenie, je to, že „všetko pretrváva v ňom“ (Kol 1,17). Grécke slovo (*synistēmi*) znamená, že v Ježišovi všetko „drží pohromade“, „spája sa“. Ježiš je jednocujúcim faktorom vesmíru nielen kvôli svojej úlohe Stvoriteľa, ale aj preto, že je Vykupiteľom.

APLIKÁCIA

- Boh, Stvoriteľ, zomrel za nás. Čo by k tomu mohli pridať naše skutky? Prečo je predstava, že naše skutky by mohli pridať k tomu, čo Kristus už pre nás urobil, rúhavá?

HLAVA TELA (CIRKVI)

On je hlavou tela, Cirkvi. On je počiatok, prvorodený z mŕtvych, aby tak mal vo všetkom prvenstvo. (Kol 1,18)

Aj vy ste dosiahli plnosť v tom, ktorý je hlavou každého kniežatstva a mocnosti. (Kol 2,10)

²²A všetko mu podrobil pod jeho nohy. Jeho však, ako hlavu nad všetkým, dal Cirkvi, ²³ktorá je jeho telom, plnosťou toho, ktorý naplňa všetko vo všetkom. (Ef 1,22.23)

Prečítaj si Ef 1,22.23 a Kol 2,10. Čo znamená slovo „hlava“ v týchto textoch? Čo má Pavol na mysli, keď nazýva Ježiša „hlavou Cirkvi“ (Ef 5,23)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

„Hlava“ v mnohých jazykoch po celom svete odkazuje na vedúce postavenie (napríklad „hlava štátu“). Podobné použitie nachádzame aj v Starej a Novej zmluve. Všimnime si, ako sa slovo „hlava“ používa v nasledujúcich veršoch:

2Moj 18,25 – Mojžiš si vybral „mužov zo všetkého Izraela a dal ich za *hlavy* nad ľudom, za náčelníkov nad tisícami, za náčelníkov nad stami, za náčelníkov nad päťdesiatimi, za náčelníkov nad desiatimi“ (Roh.).

5Moj 28,13 – Ak budú Izraeliti poslúchať Hospodina, On ich „ustanoví za hlavu, nie za chvost“.

Iz 7,8 – „Hlavou Aramu je Damask a hlavou Damasku Recín.“

Oz 1,11 – „A synovia Júdovi a synovia Izraelovi budú zhromaždení dovedna, a ustanovia si jednu hlavu.“ (Roh.)

Mich 3,9 – „Nože počujte to, hlavy domu Jakobovho a kniežatá domu Izraelovho.“ (Roh.)

1Kor 11,3 – „Hlavou každého muža je Kristus.“

Kristus ako hlava cirkvi teda poskytuje vedenie, usmernenie a výživu pre jednotu a rast cirkvi (pozri Kol 2,19).

Prečítaj si 1Kor 12,12–27. Aj tu Pavol opisuje cirkev ako „telo“. Aké ďalšie aspekty cirkvi vyjadruje táto metafora?

Telo nemôže žiť bez hlavy. Ale keď sa zraní alebo príde o niektorú svoju časť, existencia tela sa stáva komplikovanou. Často si neuvedomujeme, aké dôležité je niečo, kým to nestratíme.

■ **Keby si sa musel vzdať končatiny alebo oka, čo by si si vybrali? Čo nám tento obraz hovorí o tom, aký dôležitý je každý človek ako člen cirkvi?**

APLIKÁCIA

POČIATOK A PÔVODCA

On je hlavou tela, Cirkvi. On je počiatok, prvorodený z mŕtvych, aby tak mal vo všetkom prvenstvo. (Kol 1,18)

³Alebo neviete, že všetci, čo sme boli pokrstení v Krista Ježiša, boli sme pokrstení v jeho smrť? *Krstom sme teda spolu s ním boli pochovaní v smrti, aby sme tak, ako bol slávou Otca vzkriesený z mŕtvych Kristus, aj my kráčali v novote života. (Rim 6,3.4)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Aká je podľa Pavla súvislosť medzi predstavou Krista ako „hlavy“ a ako „počiatku“ (Kol 1,18)?

V hebrejčine existuje príbuznosť medzi slovami pre „hlavu“ (*roš*) a „počiatok“ (*rešit*). Prvý výskyt tohto slova v Písme je v 1Moj 1,1: „Na počiatku [*rešit*] Boh stvoril nebo a zem.“ Ježiš je hlavou ľudstva a cirkvi nielen kvôli vteleniu, ale aj preto, že je Stvoriteľom.

V gréčtine má slovo „počiatok“ (*arché*) široký význam. V Kol 1,18 sa „počiatok“ vzťahuje na Ježiša ako zdroj alebo pôvodcu cirkvi (Kol 1,18), a teda aj na jej Hlavu, rovnako ako je On „počiatkom“ alebo „pôvodcom“ stvorenia.

Ježiš nie je len iniciátorom stvorenia a cirkvi, ale je aj – prostredníctvom svojho zmŕtvychvstania (Rim 6,3.4) – iniciátorom nového stvorenia. Pretože odplatom za hriech je smrť, Ježišovo víťazstvo nad smrťou ukazuje na dve skutočnosti: (1) na Jeho víťazstvo nad hriechom a (2) na Jeho moc znovu nás stvoriť na svoj obraz. Toto všetko vysvetľuje, prečo je Ježiš „prvorodený z mŕtvych“ (Kol 1,18; o význame slova „prvorodený“ sme hovorili v časti na pondelok). Jeho zmŕtvychvstanie je prvoradé, aj keď nie prvé (Mojžiš bol prvý, a preto nasledoval spor s diablom o jeho telo [Júda 1,9]). Bez Kristovho zmŕtvychvstania by nikto iný nemohol byť vzkriesený z mŕtvych.

V tomto bode je užitočné stručne si pripomenúť všetky dôvody, ktoré Pavol uviedol pre Ježišovo popredné postavenie:

- On je dokonalým prejavom neviditeľného Boha.
- On je činiteľom, prostredníctvom ktorého boli stvorené všetky veci.
- On existoval pred všetkým a všetko je zjednotené v ňom.
- On je hlavou cirkvi, ktorá je Jeho telom.
- Je pôvodcom stvorenia aj nového stvorenia.
- Premohol hriech a smrť, a tak si zaslúžil právo vzkriesiť všetkých, ktorí v Neho vložia svoju dôveru ako v Spasiteľa.
- Ježiš vždy existoval, ale teraz, vďaka svojmu dielu, získal popredné postavenie ako Hlava ľudstva a Hlava cirkvi.

APLIKÁCIA ■ Čo potrebuješ zmeniť, aby mohol mať Kristus v tvojom živote skutočne prvé a najdôležitejšie miesto?

ZMIERENIE VŠETKÝCH A VŠETKÉHO

¹⁹Ved' Boh chcel, aby v ňom prebývala všetka plnosť ²⁰a aby skrze neho a v ňom zmieril všetko, čo je na zemi i v nebesiach, keď nastolil pokoj preliatím jeho krvi na kríži. (Kol 1,19.20)

Ako by si charakterizoval zmierenie, ktoré podľa Pavla prichádza prostredníctvom kríža? Čoho sa týka toto zmierenie? (Kol 1,19.20)

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Pavol používa veľmi zaujímavý grécky výraz na zavŕšenie svojho opisu Ježiša, nepriamo poukazujúc späť na Otca, o ktorom sa hovorí v Kol 1,12. Bohu išlo o to, aby v Ježišovi prebývala všetka „plnosť“ (Kol 1,19). Čoho sa týkala? V druhej kapitole Pavol vysvetľuje, že ide o „celú plnosť božstva“ (Kol 2,9). Čoho sa táto „plnosť“ týka? Ján ju označuje ako slávu, ktorú „má od Otca jednorodенý Syn“, a preto je „plný milosti a pravdy“ (Ján 1,14).

Na základe nášho úvodného textu má táto „plnosť“ veľmi široký význam. Zahŕňa Božiu večnosť a samostatnú existenciu a Jeho moc tvoriť a znovu stvoriť. A čo je najdôležitejšie, zdôrazňuje Božiu múdrosť v porážke hriechu a smrti tým najmenej predstaviteľným prostriedkom – prostredníctvom kríža. A tak premenil tento najhanebnejší predmet na svedectvo o svojej večnej láske ku každej stvorenej bytosti. „Ved' Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodенého Syna, aby nik, kto verí v neho, nezahynul, ale mal večný život.“ (Ján 3,16)

Ako sa mohlo stať, že bol hriech navždy porazený a že všetko bolo zmierené? Odpoveď nachádzame v jedinej slávnej pravde: *Boh miloval*. Boh miloval vesmír a miloval nás tak veľmi, že riskoval všetko, aby nás zachránil prostredníctvom Kristovej smrti na kríži. Grécke slovo pre „svet“ je *kosmos*. Zmierenie sa teda týka celého vesmíru. Pavol o tom hovorí v kontexte nasledovania Krista: „Ved' sme sa stali divadlom svetu [*kosmos*, vesmír], anjelom i ľudom“ (1Kor 4,9). „Nebo so zármutkom a s úžasom hľadelo na ukrižovaného Krista, na jeho skrvavené spánky a čelo skropené krvou a potom. ... Satan a jeho pomocníci svojím odbojom narušili súlad s Bohom do tej miery, že už sama Božia prítomnosť je pre nich spaľujúcim ohňom. Zahynú od slávy večnej lásky. Na začiatku veľkého sporu tomu však nerozumeli ani anjeli. ... Inak to však bude pri zakončení odvekého sporu. Po zavŕšení plánu vykúpenia bude Božia povaha zjavená všetkým stvoreným bytostiam. ... Právom sa teda anjeli mohli radowať, keď hľadeli na Spasiteľov kríž. ... Kristus sám si dôsledky golgotskej obete uvedomoval v celom rozsahu. To všetko mal na zreteli, keď na kríži zvolal: *Dokonané je!*“ (DA 760.764; CL 495.497)

■ **Kríž odhaľuje Božiu lásku nielen k tebe, ale k celému vesmíru. V ktorej oblasti svojho života – možno v narušenom vzťahu, osobnom zlyhaní alebo vnútornom zápase – potrebuješ dnes zažiť túto zmierujúcu moc? Ako môžeš na Kristovu lásku v tejto oblasti odpovedať?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Muž, ktorý by bol len človekom a hovoril by veci, ktoré hovoril Ježiš, by nebol veľkým učiteľom mravnosti. Buď by bol blázon – na úrovni človeka, ktorý o sebe hovorí, že je vajíčko na mätko – alebo by bol diablom z pekla. Musíme sa rozhodnúť. Buď tento muž bol a je Syn Boží, alebo je to blázon, alebo niečo ešte horšie. Môžeme ho umlčať ako hlupáka, môžeme na Neho pľuť a zabiť Ho ako démona, alebo môžeme padnúť k Jeho nohám a nazývať Ho Pánom a Bohom. Ale neprichádzajme so žiadnymi blahosklonnými nezmyslami o tom, že bol veľkým učiteľom mravnosti. Takúto možnosť nám nenechal otvorenú. Nemať to v úmysle.“ (LEWIS C. S., *Mere Christianity*. New York, Collier Books, 1952, s. 41)

„Otec je celou plnosťou Božstva telesne a je zraku smrteľníkov neviditeľný. Syn je celou plnosťou zjaveného Božstva. Božie slovo Ho vyhlasuje za *obraz Jeho podstaty*.“ (Ev 614)

„Kristus je preexistentný Syn Boží, ktorý má život sám v sebe. ... Keď Kristus hovorí o svojej preexistencii [teda odvekej existencii, existencii pred stvorením], prenáša našu myseľ späť cez večné veky. Uisťuje nás, že nikdy nebol čas, kedy by nebol v úzkom spoločenstve s večným Bohom. ... Bol rovný Bohu, nekonečný a všemohúci. ... On je večný, samostatne existujúci Syn.“ (Ev 615)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Zamyslite sa nad otázkou večného Ježišovho božstva. Premýšľajte o dôsledkoch celého plánu spásy a význame obete na kríži, ak by Ježiš bol niečím iným ako tým, kým naozaj je: večným Bohom, ktorý nikdy nebol stvorený, ale existoval vždy, od večnosti. Prečo je toto učenie také dôležité? Čo by to znamenalo, keby Ježiš v skutočnosti nebol večný, ale nejakým spôsobom bol stvorený. Aká dôležitá skutočnosť sa stráca pri takomto uvažovaní?
2. Keď premýšľame o Ježišovi, evanjeliu a pláne spásy, prečo si potrebujeme uvedomovať, že celý vesmír mal záujem na tom, čo Ježiš urobil? O čom asi vesmírne bytosti premýšľali, keď videli svojho večného Stvoriteľa na kríži? Náš myšlienka večného Stvoriteľa ohromuje, ale nepadlý vesmír Ho poznal v Jeho večnej sláve. O čom uvažovali, keď boli svedkami toho, ako Ten, ktorého uctievali v nebi, zomieral na kríži?
3. Čo by ste povedali niekomu, kto neverí, že Otec a Syn vždy koexistovali? Prečo ide o tak mimoriadne dôležitú pravdu? Ako by ste vysvetlili, že nikdy nebol čas, keď by Otec bol bez Syna, okrem kríža, keď došlo k dočasnému „rozdeleniu božských síl“?